

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding	7
2 Voortgang buitendijkse projecten (categorie A)	9
2.1 Veerhaven Kruiningen (A4)	9
2.2 Veerhavengebied Perkpolder (A5)	9
2.3 Bescherming Schor van Waarde (A8)	10
2.4 Verdrongen Zwarte Polder (A9)/ Herdijkte Zwarte Polder (C8)	10
2.5 Rammekensduinen (A10)	11
3 Voortgang binnendijkse projecten (categorie B)	13
3.1 Grondverwerving	13
3.2 Uitvoering	13
4 Voortgang kwaliteitsimpuls Natuurbeleidsplan/ kreekherstel (categorie C)	15
4.1 Prioriteitstelling	15
4.2 Grondverwerving	15
4.3 Uitvoering	15
5 Ontwikkelingen	21
5.1 Evaluatie 1998-2005	21
5.2 Nieuwe projecten en kwaliteitsverbetering	21
5.3 Ingebrestelling	21
6 Financiën Natuurcompensatieprogramma Westerschelde	23
6.1 Beschikbare budgetten	23
6.2 Aanvullende financiering	23
6.3 Groenfonds overeenkomsten	23
6.4 Uitgaven buitendijkse projecten	24
6.5 Uitgaven binnendijkse projecten	24
6.6 Versnelling grondverwerving categorie C-projecten	26
7 Organisatie en besluitvorming	27
7.1 Organisatie uitvoering buitendijkse projecten	27
7.2 Organisatie uitvoering binnendijkse projecten en kwaliteitsimpuls Natuurbeleidsplan/ kreekherstel	27
7.3 Besluitvorming buitendijkse projecten	27
7.4 Besluitvorming binnendijkse projecten en kwaliteitsimpuls Natuurbeleidsplan/ kreekherstel	27

Bijlage 1	Verschenen documenten _____	28
Bijlage 2a	Samenstelling van de Voortgangscommissie _____	33
Bijlage 2b	Samenstelling van de Werkgroep en de Stuurgroep Natuurherstel voor de binnendijkse projecten en kwaliteitsimpuls natuurbeleidsplan/ kreekherstel _____	33
Bijlage 3	Prioriteitstelling projecten categorie C (kwaliteitsimpuls Natuurbeleidsplan/ kreekherstel) _____	34
Bijlage 4	Situering projecten _____	35

Samenvatting

Sinds 1998 wordt het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde uitgevoerd. Dit programma komt voort uit het verdrag rond de tweede verdieping van de Westerschelde (1995). De uitvoering is geregeld in een bestuursovereenkomst, waarin een drietal categorieën projecten is opgenomen: buitendijkse projecten en een tweetal categorieën binnendijkse projecten.

De vijf buitendijkse projecten (categorie A) waar, op basis van de Bestuursovereenkomst, oorspronkelijk mee van start is gegaan bleken om verschillende redenen niet alle kansrijk. Echter, in de loop der tijd zijn ook nieuwe projecten toegevoegd. Zo zijn bij het Schor van Waarde twee kribben aangelegd, die niet alleen gunstig zijn voor de natuurwaarden ter plaatse, maar die ook verdere aantasting van de archeologisch waardevolle restanten van bewoning voorkomen. In de Verdrongen Zwarte Polder is in 2005 een strandgeul gegraven om de overspoeling van het schor te bevorderen. Tevens zijn daarbij de verzande krekken in het begroeide deel verruimd ('gedotterd'). Met het vrijkomende zand zijn in de aangrenzende Herdijkte Zwarte Polder duinen gecreëerd. In de voormalige veerhaven Kruiningen is in 2005 een grote aanlegsteiger gesloopt; ter plaatse zullen zich schor en slik gaan vormen.

De veerhaven Perkpolder maakt onderdeel uit van een integrale gebiedsontwikkeling. In 2005 is een publiek-private samenwerking gestart, waarin een eerder opgesteld masterplan is uitgewerkt tot een schetsontwerp. Onderdeel van de gebiedsontwikkeling is de realisatie van een buitendijks natuurgebied. Met de startnotitie MER is in februari 2005 aangevangen met de ruimtelijke orderingsprocedures.

De realisatie van de binnendijkse projecten uit de categorie B (nieuwe inlagen) verloopt goed. De inrichting van drie van de vier oorspronkelijke B-projecten is in volle gang. Den Inkel is nagenoeg gereed en de 1e fasen van Rammekenshoek en Margarethapolder zijn na de zomer gestart. Van de projecten die in 2002 zijn begrensd is Galghoek gereed en zijn de voorbereidingen op de inrichting van Bathse schor en Bathse Kreek opgestart.

Ondanks de geringe invloed die het Natuurcompensatieprogramma kan uitoefenen op de grondverwerving voor de categorie C-projecten (kreekherstel), verloopt dit naar wens. Als een project geheel of gedeeltelijk (in te richten eenheid) is verworven, volgt de inrichting spoedig daarna. Inmiddels zijn 17 projecten uitgevoerd (370 ha) en zijn er 13 in (voorbereiding van) uitvoering (226 ha). De verwachting is dat alle in uitvoering zijnde projecten in 2006 worden afgerond.

In 2005 heeft voor de tweede keer een tussentijdse evaluatie van het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde plaatsgevonden. Geconstateerd is, dat het realiseren van de buitendijkse projecten aanvankelijk moeizaam verliep, maar dat gaandeweg nieuwe, waardevolle projecten zijn toegevoegd waarvan een deel inmiddels is uitgevoerd. De realisatie van de binnendijkse projecten verloopt naar wens. Omdat de realisatie afhankelijk is van grondverwerving op vrijwillige basis, is besloten tot en met 2006 gronden aan te kopen. Afsproken is bovendien, dat in 2006 duidelijk moet worden welke projecten doorgaan en hoe naar een sluitende begroting kan worden toegewerkt.

1 Inleiding

Nederland en Vlaanderen hebben in 1995 een verdrag gesloten inzake de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde (tweede verdieping). Daarbij is tevens een compensatie afgesproken van de natuurwaarden die verloren gaan ten gevolge van de verruiming. Nederland draagt zorg voor de uitvoering hiervan, hoewel Vlaanderen een deel van de kosten voor haar rekening neemt¹. De compensatiemaatregelen zijn op advies van de Commissie Westerschelde in drie categorieën projecten onderverdeeld: A) buitendijks, B) binnendijkse natuurontwikkeling (nieuwe inlagen) en C) binnendijks kreekherstel/kwaliteitsimpuls van het Natuurbeleidsplan. De uitvoering van deze projecten is geregeld in de Bestuursovereenkomst Natuurcompensatieprogramma Westerschelde. Door het ondertekenen hiervan op 27 februari 1998, hebben alle betrokken partijen, met uitzondering van de gemeente Borsele, zich hieraan geconformeed. Het Natuurcompensatieprogramma heeft een looptijd van maximaal 10 jaar.

Rijkswaterstaat Zeeland is verantwoordelijk voor de realisatie van de buitendijkse projecten. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering en inrichting van de binnendijkse projecten ligt bij de Provincie Zeeland.

Voortvloeiend uit de bepalingen in de Bestuursovereenkomst wordt jaarlijks een voortgangsrapportage opgesteld. Deze voortgangsrapportage wordt naar de Staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat en de ondertekenaars van de Bestuursovereenkomst gestuurd. Voortgangsrapportages zijn inmiddels jaarlijks verschenen sinds 1998. Onderhavige rapportage betreft het kalenderjaar 2005. Gerapporteerd zijn de ontwikkelingen tot 31 december, latere ontwikkelingen zijn in principe niet verwerkt.

Alle hier beschreven projecten maken onderdeel uit van de natuurcompensatie van de tweede verdieping en staan los van de huidige discussie over natuurherstel bij de derde verdieping (Ontwikkelingsschets Westerschelde 2010).

¹ Vlaanderen heeft een bedrag van f 44 miljoen (ca. € 20 miljoen) ter beschikking gesteld, waaraan door Nederland f 22 miljoen (ca. € 10 miljoen) is toegevoegd.

2 Voortgang buitendijkse projecten (categorie A)

Projecten in categorie A beogen buitendijks het ecosysteem van de Westerschelde te versterken. Dit kan door nieuwe natuur aan het systeem toe te voegen of de kwaliteit van bestaande natuurgebieden te verhogen. De letter-cijfercombinaties achter de deelprojecten verwijzen naar de kleurenkaart achter in dit rapport.

In de bestuursovereenkomst is een aantal buitendijkse projecten opgenomen die om uiteenlopende redenen zijn afgefallen. Het betreft de projecten: Broedgebied Terneuzen (A1), Bescherming Zuidgors (A2) en Broedgebied Hansweert (A3). De motivatie om deze projecten niet uit te voeren is beschreven in de voorgaande jaarrapportages.

De projecten waaraan uitvoering is of wordt gegeven zijn ten dele gebaseerd op de bestuursovereenkomst, andere zijn later aan het programma toegevoegd. Het betreft de projecten: Veerhaven Kruiningen (A4), Veerhavengebied Perkpolder (A5), Bescherming Schor van Waarde (A8), Verdronken Zwarte Polder (A9) en Rammekensduinen (A10). Deze projecten worden hierna beschreven.

2.1 Veerhaven Kruiningen (A4)

Met het oog op de bouw van de Westerscheldetunnel en het ten gevolge hiervan vrijkomen van de veerhavens, zijn de veerhavens Kruiningen en Perkpolder onder voorbehoud in het Natuurcompensatieprogramma opgenomen. Het voorbehoud betrof de uitkomst van nadere studies naar andere gebruiksmogelijkheden. In de loop van het programma zijn de veerpleinen, waaronder het veerplein Kruiningen (project A6) als mogelijke nieuwe projecten toegevoegd.

Na een schriftelijke inventarisatie onder overheden in 2001 bleek van andere gebruiksmogelijkheden voor de veerhaven Kruiningen geen sprake. Eerder al meldde de gemeente Reimerswaal dat zij niet langer streefde naar een handelsfunctie voor de veerhaven, wat aanvankelijk het geval was.

Op grond van de hoge realisatiekosten heeft de Voortgangsc commissie van het Natuurcompensatieprogramma in 2004 besloten om het veerplein niet meer als natuurcompensatiegebied te ontwikkelen. De veerhaven, zoals oorspronkelijk opgenomen in de bestuursovereenkomst, zal wel als natuurgebied worden ontwikkeld.

In 2005 is in de voormalige veerhaven een grote aanlegsteiger gesloopt, waaraan een financiële bijdrage uit het Natuurcompensatieprogramma is verleend in de vorm van personeelskosten. Op termijn zullen andere sloop- en aanpassingswerken worden uitgevoerd, waaronder aanpassingen aan de waterkeringen, die niet ten laste komen van het Natuurcompensatieprogramma. De haven zal op natuurlijke wijze aanslibben, zodat er op termijn slik, schor en ondiep water zal ontstaan.

2.2 Veerhavengebied Perkpolder (A5)

Ook de veerhaven Perkpolder (A5) was onder voorbehoud opgenomen als natuurcompensatieproject, het veerplein (A7) is later als nieuw project toegevoegd. De polder aan de oostzijde van de veerhaven (B12) is in december 2002 formeel door Gedeputeerde Staten begrensd als nieuw natuurcompensatiegebied. Voor het totale gebied zijn in 2003 de inrichtingsmogelijkheden verkend: de polder ontwikkelen als inlaag, als gecontroleerd getijdengebied (met behulp van een afsluitbare duiker in de zeedijk) en als buitendijks getijdengebied. Het veerplein kan, gelet op de hoge uitvoeringskosten, al dan niet als natuurgebied worden toegevoegd aan de veerhaven en de polder.

Naar aanleiding van het opheffen van de veerdienst, dat daadwerkelijk plaatsvond in maart 2003, heeft de gemeente Hulst (voorheen Hontenisse) gezocht naar mogelijkheden om het gebied noordelijk van Kloosterzande een socio-economische impuls te geven. Wederzijdse afstemming tussen de gemeente, Provincie Zeeland en Rijkswaterstaat heeft in 2004 geleid tot een intentieverklaring. Ten aanzien van

natuurcompensatie is daarin overeen gekomen, een buitendijks natuurgebied te ontwikkelen ter plaatse van de veerhaven, het veerplein en de zgn. Kleine Perkpolder. Het Rijk staat daarbij welwillend tegenover het plan van de gemeente een deel van de veerhaven, onder voorwaarden, te ontwikkelen als jachthaven. Met de intentieverklaring is de basis gelegd voor de Gebiedsontwikkeling Perkpolder.

Gedurende de uitwerking van de intentieverklaring is in de nieuw opgerichte projectorganisatie besloten tot vergaande, integrale samenwerking. Dit is mede gebaseerd op het feit dat het plan een aantal MER-plichtige activiteiten bevat. In 2005 is de startnotitie MER verschenen, heeft de formele inspraak plaatsgevonden en heeft de Commissie MER richtlijnen uitgebracht die vervolgens door het bevoegd gezag zijn vastgesteld. Daarna is een aanzet gemaakt met het opstellen van de Milieueffectrapportage, die eind 2006 zal zijn afgerond.

In 2005 is bovendien in een samenwerking tussen de betrokken overheden en een tweetal projectontwikkelaars een schetsontwerp vervaardigd. Hoewel deze bestuurlijk wordt gedragen, dient er eerst zicht te zijn op de haalbaarheid van het plan. Zodra dit het geval is, en er overeenstemming is over de verantwoordelijkheden van de betrokken partijen en de wijze van samenwerking, worden de afspraken geformaliseerd in de vorm van een bestuursovereenkomst tussen de betrokken overheden, op termijn gevolgd door een samenwerkingsovereenkomst met de private partijen.

Gelet op de wet- en regelgeving waaraan de realisatie moet voldoen is de start van de uitvoering in 2008 gepland. Naar verwachting volgt een uitvoeringstermijn van circa drie jaar.

2.3 Bescherming Schor van Waarde (A8)

De bescherming van het schor en slik van Waarde is in 2000 als kansrijk nieuw project genoemd. Nadat in 2001 diverse studies zijn uitgevoerd naar de erosieve situatie ter plaatse en mogelijke beschermingsmaatregelen (rapportages: zie bijlage 1), is besloten een tweetal strekdammen op het slik aan te leggen. De aanleg van de kribben is begin 2003 gereed gekomen. De erosie is direct omgeslagen in sedimentatie, plaatselijk meerdere decimeters. De uitvoering van dit project heeft daarmee een duidelijke winst voor de natuur opgeleverd, terwijl bovendien de cultuurhistorisch waardevolle restanten van het verdrongen dorp Valkenisse behouden blijven.

Naast het behoud van het schor en het slik werd beoogd de natuurkwaliteiten van het schor te verhogen door dit (experimenteel) af te plaggen. Door een historische vervuiling van de schorbodem en de hiermee gepaard gaande saneringskosten, is hiervan afgezien.

2.4 Verdrongen Zwarte Polder (A9)/ Herdijkte Zwarte Polder (C8)

In de Verdrongen Zwarte Polder is in 2005 een strandgeul gegraven om de overspoeling van het schor te bevorderen. Tevens zijn daarbij de verzande krekens in het begroeide deel verruimd ('gedotterd'). Deze maatregel voorzag in de zandbehoefte voor de inrichting van de aangrenzende Herdijkte Zwarte Polder (zie hoofdstuk 3). Gedurende de planvorming is de mogelijkheid overwogen om de hoogste delen van het schor af te graven, vergelijkbaar met het Schor van Waarde (paragraaf 2.3). Vanwege de bestaande natuur- en recreatiefunctie van het gebied is dit als onwenselijk beschouwd.

In samenhang met de genoemde ingrepen zijn door de lokale natuurbeheerder, de Stichting Het Zeeuwse Landschap, enkele maatregelen uitgevoerd om de recreatie- en natuurfunctie beter op elkaar af te stemmen. Er wordt aansluitend op het bestaande plankier een nieuw vlonderpad aangelegd. Hierdoor kan de geul zelfs met hoog water overgestoken worden. Vanaf het nieuwe plankier wordt een nieuw (onverhard) wandelpad aangelegd, dat aansluit op het wandelpad op de zeedijk.

Verdronken Zwarte Polder

2.5 Rammekensduinen (A10)

In 2000 zijn het voormalig slibdepot en het aansluitend gelegen duingebied ingericht, de zogenaamde Rammekensduinen. Het gebied is ingericht als strandvlakte met loopduinen en duinvalleien. De totale oppervlakte van dit gebied bedraagt circa 10 ha. De bijdrage vanuit het Natuurcompensatieprogramma bedroeg € 109.823. Dit deelproject is steeds beschreven als onderdeel van het project Rammekenshoek (B1), zie ook hoofdstuk 3.

3 Voortgang binnendijkse projecten (categorie B)

3.1 Grondverwerving

De totale oppervlakte van categorie B is ruim 500 ha. In 2006 kunnen nog gronden verworven worden. Het jaar 2007 geldt als uitloopjaar, waarbij ingezet wordt op afrondende aankopen. De in 2005 verworven hectares (38 ha) liggen allemaal in de Margarethapolder. Daarnaast is ruim 50 ha ruilgrond aangekocht.

3.2 Uitvoering

Van de projecten Oosterzwakepolder (B4), Kruiningen/Sluisweg (B7), Inkel-west (B8), Waarde/Vriendijk (B9), Plaskreek (B13) en Nummer Een (B14) wordt de stand van zaken niet apart vermeld, omdat ze alle nog in het stadium van grondverwerving verkeren.

Voor de projecten waarvan de uitvoering kan starten, worden projectdossiers opgesteld. In deze projectdossiers wordt kort aangegeven wat de aard is van het desbetreffende project en welke inrichtingsmaatregelen (inclusief kostenraming) zijn voorzien. Met het vaststellen van deze projectdossiers worden tevens de afspraken omtrent financiering vanuit het Natuurcompensatieprogramma en wordt de verantwoordelijkheid voor de uitvoering vastgelegd. De projectdossiers worden vastgesteld door de Stuurgroep Natuurherstel, waarna ze in uitvoering worden genomen.

• *Rammekenshoek (B1)*

Van het in totaal 38 ha grote project moet nog circa 28 ha verworven worden. Circa 10 ha is reeds in bezit van Staatsbosbeheer. Voor de inrichting hiervan is door de Stuurgroep Natuurherstel een bijdrage toegezegd van € 175.000. In september is gestart met de uitvoering: een deel van de bestaande bosrand is opengemaakt en er zijn uitlopers gegraven die 's winters inunderen met het (Rammekens)kreekwater. In de Rammekenskreek zijn 2 stuwen geplaatst, waardoor het waterpeil in het westelijk deel van de kreek opgezet kan worden. Na inrichting zal het gebied bestaan uit bloemrijk en zilt grasland.

• *Den Inkel (B2)*

De gronden (circa 7 ha) zijn in eigendom bij Staatsbosbeheer. De Stuurgroep Natuurherstel heeft voor dit project een bijdrage toegezegd van € 87.070. Vanwege de zandige ondergrond en de aanwezigheid van brak grondwater is het gebied kansrijk voor de ontwikkeling van aan de Westerschelde gerelateerde zout-zoet vegetaties. De uitvoering is nagenoeg gereed.

• *Margarethapolder (B3)*

In de zogenaamde 1e en 2e fase van de Margarethapolder (ten noorden van de Verkorting) is een afgeronde eenheid van circa 85 ha aangekocht. In het najaar van 2005 is gestart met de inrichting. Bestaande kreekresten zijn weer uitgegraven en er zijn een aantal drinkpoelen gegraven. De polder moet zich gaan ontwikkelen tot een structureel gebied met een grote soortenrijkdom, waarvan de nog aanwezige (zoete) kreekresten de basis vormen. Aan de noordzijde van kreekresten kan bloemrijk nat schraalgrasland tot ontwikkeling komen. De Stuurgroep Natuurherstel heeft voor dit project een bijdrage van € 1.350.000 toegezegd.

• *Galghoek I (B5)*

De uitvoering van Galghoek I (14 ha) lift mee met de inrichting van groenproject 't Sloe. Er is een kreek gegraven met een brede oeverzone, die geleidelijk overgaat in hoger gelegen graslanden. Het open karakter van het gebied is van belang voor kritische weidevogels en voor kustvogels. De Stuurgroep Natuurherstel heeft voor dit project een bijdrage toegezegd van € 240.000. Het project is afgerond en de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

Margarethapolder

- **Scheldeoord (B6)**

In 2005 is een inrichtbare eenheid van circa 9 ha verworven. Provincie Zeeland is gestart met het opstellen van een natuurplan, waarna de voorbereidingen op de inrichting gestart kunnen worden.

- **Bathse Kreek (B10)**

Grenzend aan het bestaande natuurgebied van Staatsbosbeheer zijn 2 percelen van in totaal 17 hectare aangekocht. De Werkgroep Natuurontwikkeling van de Provincie Zeeland heeft voor het gehele gebied (er moet nog circa 5 ha aangekocht worden) een natuurplan opgesteld. In 2006 is de uitvoering van de verworven percelen gepland.

- **Bathse Schor (B11)**

Het Bathse Schor is in totaal 73 ha groot. In 2003 is hiervan 64 ha verworven. De overige 9 ha betreft een crossterrein. Gemeente Reimerswaal zorgt voor de verplaatsing van dit terrein, waarna de resterende gronden aangekocht worden. De inrichting bestaat uit het uitbreiden van het deels nog aanwezige krekensysteem, maaiveldverlaging en afplaggen van de zode, waardoor enig reliëf wordt aangebracht. In 2006 is de uitvoering van het verworven gedeelte gepland.

- **(Kleine) Perkpolder (B12)**

In 2003 is deze ten oosten van de oude veerhaven gelegen polder (18 ha) aangekocht. De inrichting van deze polder is onderdeel van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder, zoals vermeld in paragraaf 2.2 (Veerhavengebied Perkpolder)

- **Karrevelden Oud Breskenspolder (B15)**

In het gebied ten westen van Breskens worden plannen voor een nieuw project, genaamd 'Waterdunen' uitgewerkt. De oorspronkelijk begrenzing in het kader van het Natuurcompensatieprogramma van de Karrevelden Oude Breskenspolder ligt onder de begrenzing van 'Waterdunen'. Vooralsnog worden de ontwikkelingen van 'Waterdunen' afgewacht.

- **Baarzandse Kreek (B16)**

Aangrenzend aan het reeds ingerichte deel van de Baarzandse Kreek (categorie C) is bijna 5 ha aangekocht. De Stichting Het Zeeuwse Landschap heeft een inrichtingsvoorstel gemaakt. Na aanpassing van het inrichtingsvoorstel is de verwachting om in augustus/september 2006 te starten met de uitvoering van de werkzaamheden. De Stuurgroep Natuurherstel heeft voor dit project een subsidie toegezegd van € 43.000.

4 Voortgang kwaliteitsimpuls Natuurbeleidsplan/ kreekherstel (categorie C)

Met de uitvoering van de categorie C-projecten wordt een extra kwaliteitsimpuls beoogd voor de uitvoering van het Natuurbeleidsplan en kreekherstel. De gebieden worden versneld ingericht en het aan-deel natte natuur wordt fors uitgebreid.

4.1 Prioriteitstelling

In 1998 zijn alle potentiële projecten in categorie C beoordeeld aan de hand van een aantal criteria. Deze beoordeling heeft geleid tot een prioritering, die de basis was voor het jaarprogramma 1999. In het najaar van 1999 tot en met 2004 is deze prioriteitsstelling geactualiseerd, idem in 2005. In bijlage 3 is de prioriteitsstelling voor 2006 weergegeven.

4.2 Grondverwerving

De verwerving van de categorie C-projecten wordt volledig gefinancierd door het ministerie van LNV (reguliere middelen). Het Natuurcompensatieprogramma financiert een deel van de uren van aankopers en grondverwerwers van DLG, zodat deze intensiever aankopen in natuurcompensatiegebieden. In 2005 hebben de grondverwervingsactiviteiten voor categorie C-projecten zich met name geconcentreerd op projecten met hoge prioriteit. In deze projecten is in 2004 circa 72 ha verworven (exclusief ruilgrond). Hiermee was een bedrag gemoeid van ruim € 2 miljoen.

4.3 Uitvoering

Voor de prioritairere projecten uit het jaarprogramma 2005, waarvan de uitvoering kan aanvangen, worden projectdossiers opgesteld. In deze projectdossiers wordt kort aangegeven wat de aard is van het desbetreffende project en welke inrichtingsmaatregelen (inclusief kostenraming) worden voorzien. Met het vaststellen van deze projectdossiers worden tevens afspraken omtrent medefinanciering vanuit het Natuurcompensatieprogramma (inrichting en apparaatskosten) en de verantwoordelijkheid voor de uitvoering vastgelegd. De projectdossiers worden vastgesteld door de Stuurgroep Natuurherstel, waarna ze in uitvoering worden genomen.

De stand van zaken van de projecten waarvoor een bijdrage is aangevraagd is als volgt, waarbij in de beschrijving de letter-cijfercombinaties achter de deelprojecten verwijzen naar de kleurenkaart achter in dit rapport.

• *Zwaakse Weel (C1)*

Rondom de Zwaakse Weel is circa 100 hectare aangekocht. Door de Provincie Zeeland is voor het gebied een natuurplan opgesteld. In de toekomst moet het gebied zich ontwikkelen tot een halfopen landschap, waarin de kreekresten en de binnendijken structuurbepalend zijn. De oevers van de Zwaakse Weel worden verflauwd en verbreed. Plaatselijk zal circa 50 cm worden afgegraven, zodat er een moerasachtige situatie ontstaat. De inrichting zal naar verwachting begin 2006 starten. De Stuurgroep heeft voor dit project en voor de inrichting van de Boonepolder een bijdrage van € 333.200 toegezegd.

• *Boonepolder (C2)*

Gelijktijdig met de inrichting van de Zwaakse Weel wordt ook de Boonepolder meegenomen. De inrichting hiervan is integraal onderdeel van het natuurplan "Zwaakse weel" van de Provincie Zeeland. Door delen van de polder af te graven ontstaat er meer reliëf, open water in de winter en overgangen van nat naar droog. Er wordt nog onderzocht of in de polder een eigen waterpeil gerealiseerd kan worden.

• **Schorretje Ossenisse (C5)**

In de nazomer van 2005 is gestart met de inrichting van het gebied, wat zich moet ontwikkelen tot een reliëfrijk, open graslandgebied overgaand van nat naar droog, met veel variatie in begroeiing. In de winter zal een groot deel onder water staan, in het voorjaar valt het gebied langzaam droog. Door de Stuurgroep is een subsidie toegezegd van € 311.051.

• **Zwartegatschekreek (C6)**

Een gebied van 12 ha ten noorden van de Zwartegatsche Kreek is in 2005 ingericht, met uitzondering van de beplanting, welke in het najaar van 2006 zal worden aangebracht. Na inrichting zal het gebied, in samenhang met de kreek, zich ontwikkelen tot een afwisselend oeverlandschap van kreken met moerasvegetaties en natte en droge graslanden overgaand in struweel. De laagten vormen in de winter kreken met ondiep water, in de zomermaanden vallen de oevers langzaam droog en resteert plaatselijk open water in de vorm van drinkpoelen. De Stuurgroep heeft een bijdrage toegezegd van € 57.600.

Zwartegatschekreek

• **Herdijkte Zwarte Polder (C8)/ Verdrongen Zwarte Polder (A9)**

In 2005 is gestart met de inrichting van de Herdijkte Zwarte Polder. Deze is met uitzondering van de beplanting, welke in het najaar van 2006 wordt aangebracht, gereed. Het eindbeeld van de Herdijkte Zwarte Polder (18 ha) is een zoete, vochtige graslandpolder op de overgang tussen kuststrook en polder. Dit is van belang voor weidevogels, overwinterende ganzen en als hoogwatervluchtplaats voor steltlopers. In het gebied wordt een slenk (een 'ingedijkte kreek') gegraven die in de verdere toekomst mogelijk kan gaan aansluiten bij het geulensysteem van de Verdrongen Zwarte Polder. Het vrijkomende zand uit de Verdrongen Zwarte Polder (zie paragraaf 2.4) is gebruikt voor het aanbrengen van 'duintjes' tegen de zeedijk van de Herdijkte Zwarte Polder. De Stuurgroep heeft voor het Herdijkte en Verdrongen Zwarte Polder respectievelijk een bijdrage van € 55.200 en € 580.000 toegezegd.

• **Baarzandsekreek (C10)**

De kreek en de aanliggende oeverlanden (circa 32 ha) zijn in eigendom bij Stichting Het Zeeuwse Landschap. De kreek is, in het gedeelte van Het Zeeuwse Landschap, afgekoppeld van het landbouwkundig afwateringssysteem en heeft een eigen peilbeheer gekregen. Hierdoor ontstaan in het voorjaar periodiek kale slikveldjes, die ideaal voedselgebied vormen voor bijzondere broedvogels als kluut en misschien wel kleine plevier. Enkele gedeelten opgehoogd oeverland zijn verlaagd, zodat moerassig grasland tot ontwikkeling kan komen. Een geheel verland gedeelte van de kreek is weer uitgegraven. Door medefinanciering van het Natuurcompensatieprogramma kon dit eindbeeld bereikt worden. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden. De Stuurgroep Natuurherstel heeft voor dit project een bijdrage verleend van € 122.840. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

Ten noorden van het project is eind 2002 ruim 8 ha extra begreemd, welke is opgenomen in de categorie B van het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde. De stand van zaken is in hoofdstuk 3 behandeld.

• **Inlaag Hoofdplaat (C11)**

Met een bijdrage van het Natuurcompensatieprogramma is grondwerk (maaiveldverlaging tot 80 cm) in de Inlaag Hoofdplaat (19 ha) uitgevoerd, zodat een goede uitgangssituatie ontstaat voor de ontwikkeling van natuurwaarden. Tevens is met deze bijdrage de waterhuishouding geoptimaliseerd ten behoeve van extra natte natuur. In totaal hebben deze maatregelen geleid tot circa 14 ha extra natte natuur. De Stuurgroep Natuurherstel heeft voor dit project een bijdrage verleend van € 190.970. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

• **Axelse kreek (C12)**

In het reservaatgebied Axelsekreek (14 ha) zijn de oeverlanden langs de zuidkant van de Axelsekreek hersteld. Door medefinanciering van het Natuurcompensatieprogramma kon de toplaag worden verwijderd en afgevoerd en konden een natuurvriendelijke oever en veedrinkputten worden aangelegd. Dit heeft geleid tot circa 13 ha extra natte natuur. De werkzaamheden zijn in de loop van 2000 afgerond. De Stuurgroep Natuurherstel heeft voor dit project een bijdrage verleend van € 47.148. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

• **Strijdersgatpolder (C13)**

Het westelijk deel van de Strijdersgatpolder (14 ha) is verworven en de voorbereidingen op de inrichting zijn gestart. Naar verwachting kan het gebied in 2006 ingericht worden.

• **Plaskreek (C15)**

In het natuurontwikkelingsgebied Plaskreek (8 ha) is met een bijdrage van het Natuurcompensatieprogramma grondwerk uitgevoerd voor een goede Ausgangssituatie voor natte schraallandvegetaties overgaand in bloemrijk grasland en rietkragen langs de kreek. De Stuurgroep Natuurherstel heeft voor het uitvoeren van dit grondwerk een bijdrage van € 31.476 verleend. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

Ten westen van het project is eind 2002 ruim 21 ha extra begreund, welke is opgenomen in de categorie B van het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde. De stand van zaken is in hoofdstuk 3 behandeld.

• **Willem Leopoldpolder (C16)**

Het gebied (46 ha) is ingericht als een reliëfrijk en deels schraal grasland met plaatselijk drinkputten en opgaand struweel. Er bestaan gradiënten van nat naar droog, van schraal naar voedselrijk(er), van zonnig naar schaduwrijk. De vochtgradiënt heeft de vorm die refereert aan het historisch krekenspatroon ten tijde van de inpoldering. De inrichting is mede bereikt door een bijdrage van het Natuurcompensatieprogramma. Er is circa 16 ha extra natte natuur gerealiseerd. De Stuurgroep Natuurherstel heeft een bijdrage verleend van € 259.046. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

• **Vogel-zuid (C21)**

Ten zuiden van de Vogelkreek is in 2005 een gebied van circa 16 ha ingericht. Het streefbeeld is een reliëfrijk, nat, matig voedselrijk grasland overgaand in bloemrijk grasland met plaatselijk zoet of licht brak water en opgaand struweel. De Stuurgroep Natuurherstel heeft een subsidie toegezegd van € 182.155.

• **Braakman-noord (C22)**

Het gebied Braakman-noord is 185 ha groot. Het natuurontwikkelingsplan gaat uit van een integrale inrichting van bos en natuur. De oppervlakte natte natuur is 75 ha. Na inrichting kan het gebied zich ontwikkelen tot een grootschalige eenheid van dichte boskernen met een brede zoombegroeiing, overgaand naar droge en vochtige graslanden, rietmoerassen en open water. De natte natuur is met name geconcentreerd langs de Westgeul. De Westgeul bestaat uit ondiep, brak water van goede kwaliteit met een natuurlijk peilbeheer. De gronden eromheen komen onder wisselende invloed van zoet en brak water, waardoor zouttolerante en vochtige, zoete vegetaties naast elkaar voorkomen. De inrichting van het gebied is grotendeels gereed. De Stuurgroep heeft voor de inrichting een bijdrage toegezegd van € 504.417.

• **Linie (deelgebied midden)/ Pyramide (C27/ C35)**

Van het begrensde natuurontwikkelings- en reservaatgebied Linie en Pyramide is 66 ha verworven en ingericht (zgn. Linie midden). Doel van het project was de Passageule omringd door plas-dras gebieden, schrale graslanden en natte schraallanden. Om dit te bereiken zijn de oevers van de Passageule verflauwd en zijn plaatselijke maaiveldverlagingen aangebracht. Mede door een bijdrage van het Natuurcompensatieprogramma is dit gebied ingericht, wat heeft geleid tot circa 21 ha extra natte natuur. De Stuurgroep Natuurherstel heeft een bijdrage van € 271.066 verleend. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

• **Linie (deelgebied west)/ de Plate (C27/ C50)**

Een tweede fase van Linie en een gedeelte van 'De Plate' is verworven (79 ha). De inrichting wordt opgepakt en zal in 2006 starten.

- **Sophiapolder (C30, deelgebied west)**

In het reservaatgebied Sophiapolder west (25 ha) wordt een plas-drasgebied aangelegd met schraal-graslanden. Met een bijdrage van het Natuurcompensatieprogramma zijn de ontgrondingen gerealiseerd en is het Uitwateringskanaal omgelegd, zodat er geen voedselrijk water het gebied meer instroomt. De maatregelen hebben geleid tot circa 18 ha extra natte natuur. De Stuurgroep heeft voor deze werken een bijdrage van € 486.911 toegezegd. De natuurinrichting is gereed, de eindafrekening wordt opgesteld als het zanddepot volledig is afgevoerd (verwachting maart/april 2006).

- **Sophiapolder (C30, deelgebied midden)**

Direct naast het ingerichte deel is 23 ha verworven. De inrichting hiervan is opgepakt en zal in 2006 starten.

- **Vlaamsche kreek (C34)**

Het Waterschap Zeeuws-Vlaanderen heeft met een bijdrage van het Natuurcompensatieprogramma de voedselrijke sliblaag uit de Vlaamsche Kreek (6 ha) weggebaggerd en de natuurwaarden van de omliggende gronden verhoogd. De Stuurgroep Natuurherstel heeft een bijdrage verleend van € 81.567. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

- **Otheense kreek (C36, deelgebied Eiland van de Meijer)**

Het natuurontwikkelingsgebied Eiland van de Meijer (24 ha) is ingericht met een bijdrage van het Natuurcompensatieprogramma. Met deze bijdrage is een slenk verdiept en oevers worden verflauwd. Dit betekende een versterking van de component natte natuur in dit gebied met circa 3 ha. De Stuurgroep Natuurherstel heeft voor dit project een bijdrage verleend van € 29.227. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

- **Otheense Kreek (C36, deelgebied Gat van Pinte)**

Het gebied bestaat uit twee hoge opwassen tussen de Otheense Kreek en haar deels verlande kreek-uitlopers. Het streefbeeld is een afwisselend open landschap, waarin de schaal wordt bepaald door het aanwezige reliëf en losse elementen als meidoornhagen, knotwilgenrijtjes en drinkputten. Aan de zuidzijde van het gebied wordt het maaiveld verlaagd; hier wordt de ontwikkeling van rietveld nagestreefd. Het aanwezige reliëf zal worden versterkt en er wordt een tiental poelen gegraven. De Stuurgroep Natuurherstel heeft voor de eerste fase (18 ha), welke reeds is ingericht, een bijdrage verleend van € 108.846 en voor de tweede fase (15 ha) een bijdrage toegezegd van € 115.000. De uitvoering van de tweede fase is gereed, als laatste werk is een brug over de kreek aangebracht, die twee wandelpaden met elkaar verbindt. De 1e en 2e fase zijn afgerond en de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

Eind 2005 is gestart met de inrichting van een derde fase (circa 9 ha). Hiervoor is door de Stuurgroep Natuurherstel een bijdrage toegezegd van € 63.000,-.

- **Oeverlanden Groot Eiland (C37)**

In het reservaatgebied Oeverlanden Groot Eiland (42 ha) wordt een bloemrijk en nat schraal grasland met plaatselijk opgaand struweel, rietvegetatie en drinkpoelen nagestreefd. Met een bijdrage van het Natuurcompensatieprogramma kan dit streefbeeld ontwikkeld worden, wat leidt tot circa 8 ha extra natte natuur. De Stuurgroep Natuurherstel heeft hiervoor een bijdrage van € 262.389 toegezegd. De werkzaamheden zijn afgerond, het project kan worden afgesloten.

• **Boschkreek Axel (C38)**

In het reservaat- en natuurontwikkelingsgebied nabij de Boschkreek (13 ha) wordt een bloemrijk grasland met plaatselijk opgaand struweel, rietvegetatie en drinkpoelen ontwikkeld. Met een bijdrage van het Natuurcompensatieprogramma kan onder andere het verwijderen van de bouwvoor en de aanleg van drinkpoelen gerealiseerd worden, waardoor extra natte natuur ontstaat. De Stuurgroep Natuurherstel heeft hiervoor een bijdrage van € 96.068 toegezegd. De werkzaamheden zijn afgerond, het project kan worden afgesloten.

• **Driesarendskreek (C39)**

In het natuurontwikkelingsgebied Driesarendskreek (2 ha) wordt een bloemrijk grasland met plaatselijk opgaand struweel, rietveldvegetatie en een drinkpoel gerealiseerd. Met een bijdrage van het Natuurcompensatieprogramma kan het verwijderen van de bouwvoor en de aanleg van drinkpoelen gerealiseerd worden, waardoor extra natte natuur ontstaat. De Stuurgroep Natuurherstel heeft hiervoor een bijdrage van maximaal € 53.763 toegezegd. De werkzaamheden zijn afgerond, het project kan worden afgesloten.

• **Zwartenhoeksekreek (C40)**

Ten noorden en zuiden van de Zwanthoeksekreek is circa 12 ha verworven. De inrichting is in 2004 gestart en in september konden de werkzaamheden al worden opgeleverd. Na inrichting zal het gebied zich ontwikkelen tot reliëfrijk grasland met drinkpoelen en struweel, aansluitend op de rietvegetatie en het open water in de kreek. De Stuurgroep heeft voor de inrichting een bijdrage verleend van € 103.314. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

• **Groenproject 't Sloe (C42)**

Voor de natte gedeelten uit groenproject 't Sloe heeft de Stuurgroep Natuurherstel een bijdrage toegezegd van € 208.966. Het betreft de deelprojecten Tevixhoek (5 ha), Weelhoek (15 ha) en Galghoek (gedeeltelijk: 11 ha). Gezien de ligging van het plangebied is gezocht naar aansluiting bij de bestaande krekensystemen op Zuid-Beveland. Voor het plangebied heeft dit geresulteerd in een streefbeeld, waarin zowel natte natuur in de vorm van nattere graslanden, moerassen en open water als drogere graslanden, ruigtes en bos en struweel een plaats hebben gekregen. Het project is afgerond, de eindafrekening heeft plaatsgevonden.

• **Vershepolder (C43)**

De Vershepolder (13 ha) gaat samen met onder meer Het Zwin, de Willem-Leopoldpolder en de Walen van Retranchement een aaneengesloten natuurgebied vormen. Het streefbeeld voor de Vershepolder is een nat tot matig vochtig grasland met poelen en ruige hoeken. In het oostelijk deel dat naar het westen overgaat in droog bloemrijk grasland. Met name de natte schraalgraslanden zullen als rust- en foerageergebied voor steltlopers en ganzen gaan fungeren. De inrichting wordt gezamenlijk met de inrichting van de Zwartegatschekreek en Herdijkte/ Verdrongen Zwarte Polder opgepakt en zal eind 2005 gereed zijn. De Stuurgroep heeft een bijdrage van € 45.450 toegezegd. De inrichting is gereed, met uitzondering van de beplanting die in het najaar van 2006 wordt aangebracht.

• **Zwinpolder (C44)**

In de noordelijk Zwinpolder kan 7 hectare ingericht worden. De voorbereiding is opgepakt, de inrichting zal in 2006 starten.

• **Oeverlanden Grote Gat Oostburg, Heirweg en Austerlitzpolder (C47 /C48 /C49)**

Van bovenstaande gebieden zijn inrichtbare eenheden van respectievelijk 16, 8 en 13 ha verworven. De voorbereidingen op de inrichting zijn opgepakt. De daadwerkelijk inrichting start naar verwachting in 2006.

5 Ontwikkelingen

5.1 Evaluatie 1998-2005

In 2005 heeft voor de tweede keer een tussentijdse evaluatie van het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde plaatsgevonden. Geconstateerd is, dat de buitendijkse projecten die in de bestuursovereenkomst waren overeen gekomen niet alle kansrijk bleken. Dit heeft de afgelopen jaren relatief veel tijd en studies gevegd. Er zijn echter nieuwe, waardevolle projecten voor in de plaats gekomen. Momenteel is een vijftal projecten in beeld die positief zijn beoordeeld in het licht van de criteria uit de bestuursovereenkomst. Medio 2005 zijn twee projecten inmiddels uitgevoerd, de uitvoering van de overige projecten is in voorbereiding. Deze vijf projecten omvatten een oppervlakte buitendijkse natuur van ruim 300 ha, waarvan 200 ha is gerealiseerd. Deels betreft het een kwaliteitsverbetering van bestaande natuur, deels wordt met deze projecten nieuwe natuur aan het estuarium toegevoegd. Het belangrijkste buitendijkse project voor de resterende duur van het programma is Perkpolder, onderdeel van de Gebiedsontwikkeling Perkpolder.

Categorie B bestaat uit 15 binnendijkse projecten (totaal 520 ha). Hiervan zijn of worden (in 2005) 8 projecten (230 ha) ingericht. De verwachting in 2005 is, dat eind 2008 een kleine 400 ha zal zijn ingericht. De categorie C-projecten betreft in principe alle (natte) EHS-gebied onder de A58, waar Westerschelde-gerelateerde natuur te ontwikkelen is. Deze categorie is niet gekwantificeerd in de bestuursovereenkomst. De situatie in 2005 is, dat 28 projecten (691 ha) zijn of worden ingericht met aanvullende financiering vanuit het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde.

De realisatie van de projecten is grotendeels afhankelijk van (vrijwillige) grondverwerving. Tot en met 2006 kunnen gronden aangekocht worden. Na die tijd wordt ingestoken op het verkrijgen van inrichtbare eenheden. Dit kan door binnen de projectgrens te ruilen. In de situatie dat buiten de begrenzing verworven hectares liggen, die ook potentie hebben voor natuur, kan de begrenzing van een project hierop aangepast worden.

Begin 2007 moet duidelijk zijn welke projecten doorgaan en hoe toegewerkt wordt naar een sluitende begroting. Uitgangspunt hierbij is dat de categorie B projecten, door hun meer estuariene karakter, een hogere prioriteit hebben dan de categorie C-projecten.

5.2 Nieuwe projecten en kwaliteitsverbetering

In de eerste jaren van het Natuurcompensatieprogramma zijn er, mede door suggesties uit de regio, nieuwe projecten aan het programma toegevoegd. Het belangrijkste resultaat betrof de formele begrenzing van 300 ha extra natuur in december 2002. Een belangrijke ontwikkeling in 2005 is in dit licht de ontwikkeling van het plan voor het project Perkpolder. De haalbaarheid van dit plan zal in de loop van 2006 duidelijk worden.

5.3 Inbrekestelling

In 1998 is Nederland door de Europese Commissie in gebreke gesteld, omdat de Nederlandse regering met het overeengekomen Natuurcompensatieprogramma Westerschelde haar verplichtingen volgens de Habitat- en Vogelrichtlijn niet is nagekomen. Na een jarenlange correspondentie hierover heeft de Commissie op 13 december 2005 besloten om de inbreukzaak tegen Nederland de sluiten. Voor de Commissie is het van belang om ook in de toekomst geregeld nadere informatie van Nederland te ontvangen over de voortgang van de uitvoering van de compenserende maatregelen. De Commissie behoudt zich het recht voor om, indien mocht blijken dat de compensatiemaatregelen niet zoals vereist worden uitgevoerd, een nieuwe inbreukprocedure tegen Nederland te starten.

6 Financiën Natuurcompensatieprogramma Westerschelde

6.1 Beschikbare budgetten

Voor de drie categorieën projecten zijn in de Bestuursvereenkomst van februari 1998 de volgende budgetten afgesproken:

- buitendijkse natuurcompensatieprojecten (cat. A) € 7,7 miljoen (*f* 17 miljoen);
- binnendijkse natuurcompensatieprojecten (cat. B) € 8,6 miljoen (*f* 19 miljoen);
- kwaliteitsimpuls Natuurbeleidsplan/ kreekherstel (cat. C) € 13,6 miljoen (*f* 30 miljoen).

In het kader van de eerste tussentijdse evaluatie (1998-2001) heeft een herziening van financiële middelen plaatsgevonden. Daarbij is € 6,8 miljoen uit categorie C verplaatst naar categorie B. De uitgaven en verplichtingen per categorie zijn weergegeven in de paragrafen 6.4 en 6.5.

In 1996 en 1997 zijn in het kader van het project natuurherstel Westerschelde ook al uitgaven gedaan door het Ministerie van Verkeer en Waterstaat. Deze vallen buiten het totaalbedrag van € 30 miljoen.

6.2 Aanvullende financiering

Reeds bij het opstellen van de bestuursvereenkomst heeft de toenmalige Minister van Verkeer en Waterstaat, mevrouw Jorritsma, bij de behandeling van het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde in de Tweede Kamer, meer financiële mogelijkheden toegezegd. Dit werd onderstreept bij de ondertekening, waarbij is gezegd dat nieuwe, gedragen projecten die voldoen aan de voorwaarden van de bestuursvereenkomst, 'welwillend' in overweging worden genomen. De staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat heeft deze toezegging in de Tweede Kamer herhaald en bij haar bezoek aan de Westerschelde in het voorjaar van 2001 nogmaals bevestigd. Naar aanleiding van de evaluatie 1998-2001 heeft zij in november 2001 schriftelijk verzocht binnen één jaar nader te berichten over de realiseerbaarheid van de nieuwe projecten om daarna te kunnen besluiten in welke mate en in welk jaarritme extra middelen beschikbaar moeten worden gesteld. Daarbij dient te worden uitgegaan van een maximale extra bijdrage van totaal € 6,8 miljoen. De staatssecretaris heeft haar standpunt nogmaals toegelicht in de Tweede Kamer (13-9-2002), naar aanleiding van vragen van de vaste commissie voor Verkeer en Waterstaat.

Het verzoek is door Gedeputeerde Staten schriftelijk beantwoord op 20 januari 2003. In de brief is aangegeven dat er 300 ha extra natte natuur in nieuwe inlagen kan worden ontwikkeld. De betreffende gebieden zijn in december 2002 officieel begrensd, zoals beschreven in hoofdstuk 3. Voor de realisatie is een extra bijdrage vereist van € 6,6 miljoen. In haar reactie van 3 februari 2004 geeft de staatssecretaris aan dat € 6,6 miljoen gereserveerd wordt op de begroting van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat voor de jaren 2007 en 2008. Dit geld is bedoeld voor de inlagen maar kan, indien gewenst, ook deels worden gebruikt voor een aangepast en uitgebreid natuurcompensatieproject Perkpolder.

6.3 Groenfonds overeenkomsten

Speciaal voor de financiering van de binnendijkse projecten (categorieën B en C) is op 10 november 1999 een zogenaamde Groenfondsconstructie overeen gekomen. Hiervoor is een drietal overeenkomsten gesloten:

1. Een overeenkomst tussen Rijkswaterstaat Zeeland en Provincie Zeeland. Hierin is vastgelegd dat Rijkswaterstaat de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de binnendijkse projecten overdraagt aan de Provincie Zeeland.
2. Een overeenkomst tussen Rijkswaterstaat, Provincie Zeeland en Nationaal Groenfonds. Hierin is vastgelegd dat Rijkswaterstaat Zeeland € 22,2 miljoen (*f* 49 miljoen) voor de binnendijkse projecten van de Rijksbegroting overboekt naar een rekening courant bij het Groenfonds, waarover de Provincie Zeeland beschikkingsbevoegdheid krijgt. Op 7 december 2005 is deze overeenkomst gewijzigd. De

wijziging heeft betrekking op artikel 6 waarin was opgenomen dat de rekening-courant eindigt per 31 december 2006. Deze datum is gewijzigd in 31 december 2008.

3. Een overeenkomst tussen Provincie Zeeland en Dienst Landelijk Gebied. Hierin is vastgelegd onder welke voorwaarden DLG de uitvoeringstaken voor de binnendijkse projecten op zich neemt.

Volgens de overeenkomsten zal eenmaal per kwartaal de Dienst Landelijk Gebied inhoudelijke en financiële informatie inzake de uitvoering verstrekken aan de Provincie Zeeland. Gedeputeerde Staten van Zeeland zullen jaarlijks rapporteren aan de Voortgangscommissie. De staatssecretaris van Verkeer en Waterstaat houdt de eindverantwoordelijkheid voor het totale Natuurcompensatieprogramma.

6.4 Uitgaven buitendijkse projecten

In 2002 zijn voor het eerst uitgaven voor daadwerkelijke realisatie van projecten gedaan. De kosten betroffen met name de aanleg van de kribben bij het Schor van Waarde, waarvan in 2004 de laatste betalingen hebben plaatsgevonden. In beperkte mate zijn ook uitgaven gedaan voor de veerhaven Kruidingen (2002) en Hansweert (2003).

De vermelde capaciteitskosten voor Rijkswaterstaat Zeeland betreffen zowel de planvorming als de (voorbereiding op de) realisatie. Vanaf 2004 hadden deze vrijwel geheel betrekking op één project, namelijk Perkpolder.

De overige uitgaven hebben betrekking op uitbestedingen en inhuur van specialisten ten behoeve van planvorming en realisatie. Sinds 2004 zijn hiervoor geen uitgaven gedaan.

Overzicht uitgaven buitendijkse projecten (in euro's)

Apparaatskosten	1998/'99	2000	2001	2002	2003	2004	2005	Totaal
Productuitgaven/								
Externe productkosten	0	0	0	225.381	1.347.739	120.502	56.738	1.750.360
Capaciteit RWS Zeeland/ interne productkosten	139.578	215.546	190.134	339.095	412.757	190.265	245.000	1.732.375
Overige uitgaven, waaronder advisering specialistische diensten Rijkswaterstaat	31.765	60.807	97.563	50.756	19.630	0	0	260.521
Totaal	171.343	276.352	287.697	615.232	1.780.126	310.767	301.738	3.743.256

NB: in 2005 is het nieuwe kostprijsmodel in werking getreden. Productuitgaven heten daarin externe productkosten, de capaciteit (fte's van Rijkswaterstaat Zeeland) valt, naast de algemene kosten, onder de interne productkosten. De eventuele kosten van specialistische diensten worden niet meer toegerekend aan het project.

6.5 Uitgaven binnendijkse projecten

Uitgaven voor de binnendijkse projecten in 2005 betroffen:

- De kosten van de grondaankoop categorie B;
- De kosten van inrichting categorie B (Margarethapolder, Galghoek);
- De kosten van inrichting categorie C (Gat van Pinte, Braakman-noord, Verschepolder, Herdijkte Zwartepolder, Zwartegatschekreek, groenproject 't Sloe);
- De apparaatskosten van DLG;
- De apparaatskosten van Provincie Zeeland (opstellen van natuurplannen);
- Voorfinanciering van grondkosten categorie C.

Onderstaand een overzicht van de werkelijke uitgaven in 2005. Voor de volledigheid zijn tevens de uitgaven in de voorgaande jaren opgenomen, zodat het totaal van de uitgaven tot en met 31/12/2005 zichtbaar is (€ 19,7 miljoen).

Overzicht uitgaven binnendijkse projecten

	1999/ 2000/ 2001	2002	2003	2004	2005	Totaal uitgaven t/m 31/12/2005
Grondverwerving						
Categorie B	4.282.876	440.629	175.355	4.372.718	2.990.209	12.261.787
Inkomsten POP				-3.925.951		-3.925.951
Inrichting						
Categorie B	109.824	-	-	-	784.880	894.704
Ruilgrond						
Categorie C	1.840.433	687.676	5.824	-	3.000.000	5.533.933
Flankerend beleid						
Categorie C	-	23.792	-	-	-	23.792
Inrichting						
Categorie C	196.494	542.368	925.244	247.612	445.862	2.357.580
Apparaatskosten						
DLG	740.071	260.771	336.479	543.088	363.524	2.243.933
Apparaatskosten						
Provincie Zeeland	136.421	66.044	48.746	63.855	33.982	349.048
Quickscan						
Grondbalans	5.672	-	-	-		5.672
Kadasterkosten	1.468	-	-	-	-	1.468
Totaal	7.313.259	2.021.280	1.491.648	1.301.322	7.618.457	19.745.967

Naast de hiervoor genoemde uitgaven is er sprake van verplichtingen. Voor een heel klein deel zijn deze nog afkomstig uit 1999 en 2000; het merendeel uit 2002, 2003 en 2004 en nieuwe verplichtingen die in 2005 zijn aangegaan. Deze betreffen een bijdrage voor het categorie B-project Baarzandse Kreek en de categorie C-projecten Gat van Pinte fase 3, Zwaakse Weel en Boonepolder. Daarnaast zal nog een afrekening plaats moeten vinden over de apparaatskosten van de tweede helft van 2005 van de Provincie en het vierde kwartaal van DLG.

Onderstaand een overzicht van de verplichtingen die in 2005 zijn aangegaan. Voor de volledigheid zijn tevens de restant verplichtingen uit 1999 tot en met 2004 opgenomen, zodat het totaal van de verplichtingenstand per 31/12/2005 zichtbaar is.

Overzicht verplichtingenstand per 31/12/05

	Restant verplichtingen uit 1999, 2000, 2001 en 2002	Restant verplichtingen uit 2003	Restant verplichtingen uit 2004	Nieuwe verplichtingen aangegaan in 2005	Totaal openstaande verplichtingen per 31.12.2005
Inrichting Categorie A	-	-	580.000	-	580.000
Inrichting Categorie B	-	115.202	1.124.655	43.000	1.282.857
Inrichting Categorie C	161.637	383.000	473.150	396.200	1.413.987
Apparaatskosten DLG	-	-	-	150.000	150.000
Apparaatskosten					
Provincie Zeeland	-	-	-	35.000	35.000
Totaal	161.637	498.202	2.177.805	624.200	3.461.844

Op 31 december 2005 bedroeg het totaal van uitgaven en openstaande verplichtingen voor de binnenlandse projecten € 19.745.967 + € 3.461.844 = € 23.207.811. In onderstaande tabel is het totaal van uitgaven en openstaande verplichtingen weergegeven.

	Uitgaven t/m 2005	Verplichtingen	Totaal
Categorie A	0	580.000	580.000
Categorie B	9.230.540	1.282.857	10.513.397
Categorie C	7.915.305	1.413.987	9.329.292
Apparaatskosten	2.618.121	± 185.000	2.803.121
Totaal	19.745.967	± 3.461.844	23.207.811

6.6 Versnelling grondverwerving categorie C-projecten

In 2005 was € 1.169.000 beschikbaar aan reguliere middelen voor de verwerving van reservaat- en natuurontwikkelingsgebieden in Zeeland. Circa één derde hiervan, ofwel zo'n € 390.000, kan worden toegerekend aan prioritaire projecten van categorie C van het Natuurcompensatieprogramma.

In 2005 is in deze prioritaire projecten (klasse 1 en 2) uit categorie C 72 ha verworven, voor een bedrag van € 2.000.000. Vergeleken met de voorgaande jaren zit er een stijgende lijn in het aantal verworven hectares.

De grondverwerving van categorie C-projecten wordt gefinancierd door het ministerie van LNV (reguliere middelen). Om in versneld tempo grond aan te kunnen kopen, wordt vanuit het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde de mogelijkheid geboden gronden voor te financieren. Van deze mogelijkheid is eind 2005 gebruik gemaakt: er is voor een bedrag van € 3.000.000 voorgefinancierd. Dit bedrag zal in 2006 terugbetaald worden.

7 Organisatie en besluitvorming

7.1 Organisatie uitvoering buitendijkse projecten

Rijkswaterstaat Zeeland voert de buitendijkse projecten uit, waarvoor de directeur Water en Scheepvaart verantwoordelijk is. Hij vertegenwoordigt Rijkswaterstaat in de Voortgangscommissie. Een programmaleider, tevens secretaris van de Voortgangscommissie, coördineert de voortgang van de buitendijkse projecten en zorgt zo nodig voor afstemming binnen het Ministerie van Verkeer en Waterstaat.

De planvorming en realisatie van de afzonderlijke projecten vindt plaats onder leiding van een projectleider van Rijkswaterstaat, die door middel van een projectgroep voor afstemming zorgt met betrokken en belanghebbende partijen, zoals Provincie Zeeland, waterschappen, gemeenten, en de (beoogde) terreinbeheerder.

Gezien het integrale karakter van het project Perkpolder is voor een complexere organisatievorm gekozen. Natuurcompensatie is daarin namelijk vertegenwoordigd naast de andere initiatieven die ter plaatse overeen zijn gekomen. Het aantal betrokkenen in de projectorganisatie is vrij groot, daarom wordt hier volstaan met de vermelding dat de stuurgroep in 2005 onder leiding stond van gedeputeerde Van Waveren, de projectgroep Perkpolder werd voorgezeten door wethouder Pauwels van de gemeente Hulst. De projectgroep werd geïnformeerd en geadviseerd door een aantal werkgroepen.

7.2 Organisatie uitvoering binnendijkse projecten en kwaliteitsimpuls Natuurbeleidsplan/ kreekherstel

In juni 1998 hebben Gedeputeerde Staten de Werkgroep Natuurherstel Westerschelde en de Stuurgroep Natuurherstel Westerschelde ingesteld. De samenstelling van de werkgroep en de stuurgroep is in 2005 gewijzigd, doordat dhr. G. van Overloop vervangen is door dhr. D. Kruis. In bijlage 2c is de samenstelling van Werkgroep en Stuurgroep opgenomen.

Besluiten over de uitvoering van de binnendijkse natuurcompensatieprojecten worden genomen door de Stuurgroep Natuurherstel Westerschelde. Deze besluiten worden voorbereid door de Werkgroep Natuurherstel. Gedeputeerde Staten van Zeeland zijn eindverantwoordelijke voor het vaststellen van beslisdocumenten aangaande het Natuurcompensatieprogramma.

De Werkgroep heeft in 2005 driemaal vergaderd. De besluitvorming door de Stuurgroep is in 2005 middels twee schriftelijke ronden en één vergadering gebeurd. Deze vergadering was gecombineerd met de vergadering van de Voortgangscommissie. Voorts is besloten de vergaderingen van Stuurgroep en Voortgangscommissie in het vervolg in elkaar te schuiven.

7.3 Besluitvorming buitendijkse projecten

In de projectgroepen is op ambtelijk niveau de besluitvorming voorbereid. Nadien of parallel hieraan vond bestuurlijk besluitvorming plaats, al dan niet in de Voortgangscommissie. Bij het project Perkpolder is zoals hiervoor vermeld een stuurgroep verantwoordelijk voor de besluitvorming.

7.4 Besluitvorming binnendijkse projecten en kwaliteitsimpuls Natuurbeleidsplan/ kreekherstel

In 2004 zijn door de Werkgroep Natuurherstel aan de Stuurgroep Natuurherstel ter goedkeuring voorgelegd:

- Projectdossier, inclusief subsidieverzoek voor het project Gat van Pinte, fase 3;
- Projectdossier, inclusief subsidieverzoek voor het project Zwaakse Weel;
- Projectdossier, inclusief subsidieverzoek voor het project Boonepolder;
- Voortgangsrapportage 2004;
- Jaarprogramma binnendijkse natuurcompensatie 2006.

Daarnaast zijn de Werkgroep en de Stuurgroep regelmatig geïnformeerd over de voortgang van de overige projecten.

Bijlagen

Bijlage 1 Verschenen documenten

Algemeen

Anonymus, 1998

Bestuursovereenkomst Natuurcompensatieprogramma Westerschelde. 27 februari 1998.

Anonymus, 1999

Uitvoeringsovereenkomst Natuurcompensatieprogramma Westerschelde. 3-delig: overeenkomst tussen 1. Rijkswaterstaat Directie Zeeland/ Provincie Zeeland/ Stichting Nationaal Groenfonds, 2. Rijkswaterstaat Directie Zeeland/ Provincie Zeeland en 3. Provincie Zeeland/ Dienst Landelijk Gebied. Vastgesteld op 10 november 1999 te Middelburg.

Voortgangscommissie Natuurcompensatieprogramma Westerschelde, 1999

Voortgangsrapportage 1998. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland.

Voortgangscommissie Natuurcompensatieprogramma Westerschelde, 2000

Voortgangsrapportage 1999. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 18 april 2000.

Voortgangscommissie Natuurcompensatieprogramma Westerschelde, 2001

Voortgangsrapportage 2000. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 29 mei 2001

Voortgangscommissie Natuurcompensatieprogramma Westerschelde, 2001

Evaluatie 1998-2001. Onder redactie van de Provincie Zeeland, Dienst Landelijk Gebied, Rijkswaterstaat Directie Zeeland en het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij.

Voortgangscommissie Natuurcompensatieprogramma Westerschelde, 2002

Voortgangsrapportage 2001. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 11 juni 2002

Voortgangscommissie Natuurcompensatieprogramma Westerschelde, 2003

Voortgangsrapportage 2002. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 3 juni 2003

Voortgangscommissie Natuurcompensatieprogramma Westerschelde, 2004

Voortgangsrapportage 2003. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 8 juni 2004

Voortgangscommissie Natuurcompensatieprogramma Westerschelde, 2005

Voortgangsrapportage 2004. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 14 juni 2005

Commissie Westerschelde, 1997

Advies Commissie Westerschelde, onder leiding van mr. J. Hendriks, over natuurcompensatiemaatregelen in het kader van de verruiming van de vaarweg in de Westerschelde. Uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat, mw. A. Jorritsma-Lebbink. 29 augustus 1997.

Buitendijkse projecten (categorie A)

Anonymus, 1998

Projectplan Broedgebied Hansweert. Project in het kader van het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde. Nota AXW 98.1009

Anonymus, 1999

Projectprogramma, beslisdocument Broedgebied Hansweert. Project in het kader van het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde. Nota AXW 99.001

Berchum, A.M. van, 2001

Gewikt en Gewogen. Afwegingsdocument voor de bescherming van Zuidgors en Baarland. Opgesteld in het kader van het Natuurcompensatieprogramma Westerschelde, buitendijkse projecten. Rijkswaterstaat directie Zeeland, afdeling Integraal Waterbeheer. Nota AXW-2001-01

Berchum, A.M. van, 2001

Verkenning nieuwe projecten NCP Westerschelde. Verslag van een bespreking op 25 september 2001 tussen J. Beijersbergen (Provincie Zeeland) en A. van Berchum (Rijkswaterstaat Directie Zeeland)

Berchum, A.M. van, 2001

Afwegingsdocument Extra natuurcompensatieprojecten buitendijks. De kansrijkheid onderzocht van suggesties die door de regio zijn aangedragen. Rapport AXW-2001.06, NCP/E-01.001

Berchum, A.M. van, 2002

Projectplan Natuurcompensatie in de veerhaven Kruijningen. Concept 13-2-2002. Rijkswaterstaat Directie Zeeland

Commissie voor de Milieueffectrapportage, 2005

Gebiedsontwikkeling Perkpolder, advies voor richtlijnen voor het milieueffectrapport. 20 januari 2005.

Consemulder J., 2001

Studie naar mogelijke maatregelen voor het behoud van het slik en schor van Waarde. Rijksinstituut voor Kust en Zee/RIKZ. Werkdocument RIKZ/AB/2001/825x

Erkman, A.A., 2001

Bescherming van Schor en Slik bij Waarde. Projectplan. DZL WD-01.xxx

Gemeente Hulst, Provincie Zeeland en Rijkswaterstaat Zeeland

Intentieverklaring Perkpolder. 10 juni 2004

Gemeente Hulst, 2005

Gebiedsontwikkeling Perkpolder, richtlijnen voor het milieueffectrapport. Vastgesteld d.d. 2 juni 2005

Grontmij Nederland bv, 2005

Startnotitie MER Gebiedsontwikkeling Perkpolder. In opdracht van Gemeente Hulst, Provincie Zeeland en Rijkswaterstaat Zeeland. 20 januari 2005.

Harpe, L., 2002

Verkenningennotitie naar de mogelijkheden voor natuurcompensatie in de oude haven van Hansweert

Harpe, L., 2002

Verkenningennotitie naar de mogelijkheden van bedrijfsverplaatsing in de oude haven van Hansweert

Houmes, W., 1999

Projectplan Bescherming Zuidgors. Project in het kader van het Natuurcompensatieprogramma. Rijkswaterstaat directie Zeeland, afd. Integraal Waterbeheer. Nota AXW 99.003

Ingenieursbureau Svašek bv, 2000

Modellsimulaties NCP Westerschelde. Eindrapport nr. 00244/1160.

Liek, G.J. & B. Kornman, 2001

De morfologische ontwikkeling van het slik en schor van Waarde in de periode 1957-2000. Rijksinstituut voor Kust en Zee/RIKZ. Werkdocument RIKZ/AB/2001/802x

Projectgroep Gebiedsontwikkeling Perkpolder

Projectplan Gebiedsontwikkeling Perkpolder. Gemeente Hulst, Provincie Zeeland en Rijkswaterstaat Zeeland. 17 december 2004.

Royal Haskoning/ Svašek, 2001,

Modellsimulaties NCP Westerschelde, Slikken van Waarde. Rapport 1213/R1553/MJ/Rott2b.

Stikvoort, E.C., 2000

Bodemdieren van het Slik van Everingen en Plaat van Baarland. Rijksinstituut voor Kust en Zee/RIKZ. Werkdocument RIKZ/AB/2000/833x

Stikvoort, E.C., 2001

Bodemdieren van de Slikken van Waarde. Rijksinstituut voor Kust en Zee/RIKZ. Werkdocument RIKZ/AB/2001/833x

Storm, C. & A. Erkman, 2001

Afwegingsdocument inrichting speciebergingsdepot. Nota AXW 01.0AA

Svašek, 2000

Stromingsberekeningen NCP Westerschelde. Rapport 00244/1160

Binnendijkse projecten (categorieën B en C)

Dekker, W., 1998

Jaarprogramma 1999. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 22 december 1998

Dekker, W., 1999

Jaarprogramma 2000. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 14 december 1999

Dekker, W., 2000

Jaarprogramma 2001. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 12 december 2000

Adriaensen, M.A.M., 2001

Jaarprogramma 2002. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 11 december 2001.

Adriaensen, M.A.M., 2002

Jaarprogramma 2003. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 27 januari 2003.

Adriaensen, M.A.M., 2003

Jaarprogramma 2004. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 10 februari 2004.

Adriaensen, M.A.M., 2004

Jaarprogramma 2005. Vastgesteld door Gedeputeerde Staten van Zeeland op 8 februari 2005.

Werkgroep Natuurontwikkeling, 1998

Natuurontwikkeling Axelse Kreek

Werkgroep Natuurontwikkeling, 1998
Natuurontwikkeling Eiland van de Meijer

Werkgroep Natuurontwikkeling, 1999
Natuurontwikkeling Inlaag Hoofdplaat

Werkgroep Natuurontwikkeling, 1999
Verkenning van de mogelijkheden voor natuurontwikkeling op het Bathse Schor

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2000
Natuurontwikkeling binnen landinrichtingsgebied Axel

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2000
Natuurontwikkeling Driesarendskreek

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2000
Natuurontwikkeling binnen landinrichtingsgebied Ponte

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2000
Natuurontwikkeling Galghoek

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2000
Natuurontwikkeling Gat van Pinte

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2000
Natuurontwikkeling Willem Leopoldpolder

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2000
Natuurontwikkeling Den Inkel

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2001
Natuurontwikkeling Margarethapolder

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2001
Natuurontwikkeling Verschepolder

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2001
Natuurontwikkeling Herdijkte Zwarte Polder

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2001
Natuurontwikkeling Zwartenhoeksekreek

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2002
Natuurontwikkeling Rammekenshoek

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2002
Natuurontwikkeling Schor van Ossendrecht

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2002
Natuurontwikkeling Schor van Ossensisse

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2002
Bos- en natuurontwikkeling Braakmanpolder-noord

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2003
Natuurontwikkeling De Vogel-zuid

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2004
Natuurontwikkeling Zwartegatschekreek

Werkgroep Natuurontwikkeling, 2004
Natuurplan voor de voormalige getijdengeul Zwake

Werkgroep Natuurontwikkeling 2005
Natuurontwikkeling Bathse Kreek

Bijlage 2a Samenstelling van de Voortgangscommissie

Namens Provincie Zeeland:	de heer M. Kramer (voorzitter) De heer R. Mooij
Namens Rijkswaterstaat Zeeland:	de heer J. van der Togt de heer R. Termaat (secretaris)
Namens Ministerie van LNV:	de heer G. van der Sar
Namens de Zeeuwse waterschappen:	de heer W. Gosselaar
Namens de Westerschelde gemeenten:	mevrouw L. Poppe- De Looff

Bijlage 2b Samenstelling van de Werkgroep en de Stuurgroep Natuurherstel voor de binnendijkse projecten en kwaliteitsimpuls natuurbeleidsplan/ kreekherstel

Stuurgroep Natuurherstel Westerschelde

Namens de Provincie Zeeland:	de heer M. Kramer (voorzitter) de heer D. Kruis (secretaris)
Namens het waterschap Zeeuwse Eilanden:	de heer W. Gosselaar
Namens het waterschap Zeeuws-Vlaanderen:	de heer A. Paauwe
Namens de gemeenten noordelijk Westerschelde:	de heer A. Verbree
Namens de gemeenten zuidelijk Westerschelde:	de heer L. Wille
Als adviseur/ projectleider RWS Zeeland:	de heer R. Termaat
Als adviseur namens de Provincie Zeeland:	de heer R. Mooij
Als adviseur namens de Dienst Landelijk Gebied:	de heer E.J. v.d. Meer

Ambtelijke werkgroep Natuurherstel Westerschelde

Namens de Provincie Zeeland:	de heer D. C. Kruis (voorzitter) de heer R. Mooij (secretaris)
Namens het waterschap Zeeuwse Eilanden:	de heer J.A. v. Werkum
Namens het waterschap Zeeuws-Vlaanderen:	de heer A. Mouton
Namens de gemeenten noordelijk Westerschelde:	de heer D. Visser
Namens de gemeenten zuidelijk Westerschelde:	mevrouw G. Naeije
Als adviseur namens Rijkswaterstaat:	de heer A. van Berchum
Als adviseur/ projectleider DLG:	de heer. E.J. v.d. Meer
Als adviseur/ technisch medewerker DLG:	mevrouw M. Adriaensen

Bijlage 3 Prioriteitstelling projecten categorie C (kwaliteitsimpuls Natuurbeleidsplan/ kreekherstel)

- ***Projecten die reeds zijn uitgevoerd:***

Axelsekreek, Eiland van de Meijer, Plaskreek (zuid), Vlaamsche kreek, Baarzandsekreek, Gat van Pinte, fase I, Inlaag Hoofdplaat, Linie midden (ged.), Pyramide (ged.), Zwartenhoeksekreek, Willem Leopoldpolder, Gat van Pinte fase 2, Sophiapolder (west), Galghoek II, Tevixhoek, Weelhoek.

- ***Projecten die in uitvoering/ in voorbereiding van de uitvoering zijn:***

Boschkreek Axel, Driesarendskreek, oeverlanden Groot Eiland, Schorretje Ossensisse, De Vogel zuid, Verschepolder, Herdijkte Zwartepolder, Zwartegatsekreek (noord), Braakman noord (ged.), Gat van Pinte fase 3.

- ***Klasse 1: Projecten met een hoge prioriteit, waarvan de uitvoering naar verwachting in 2006 kan starten:***

Zwaakse Weel (ged.), Boonepolder, Hoedekenskerke (ged.), Sophiapolder (midden en oost), Aardenburgse Havenpolder (zuid), Strijdersgatpolder west, Boschkreek (uitbreiding), Westdorpe noord fase 2, Zwinpolder.

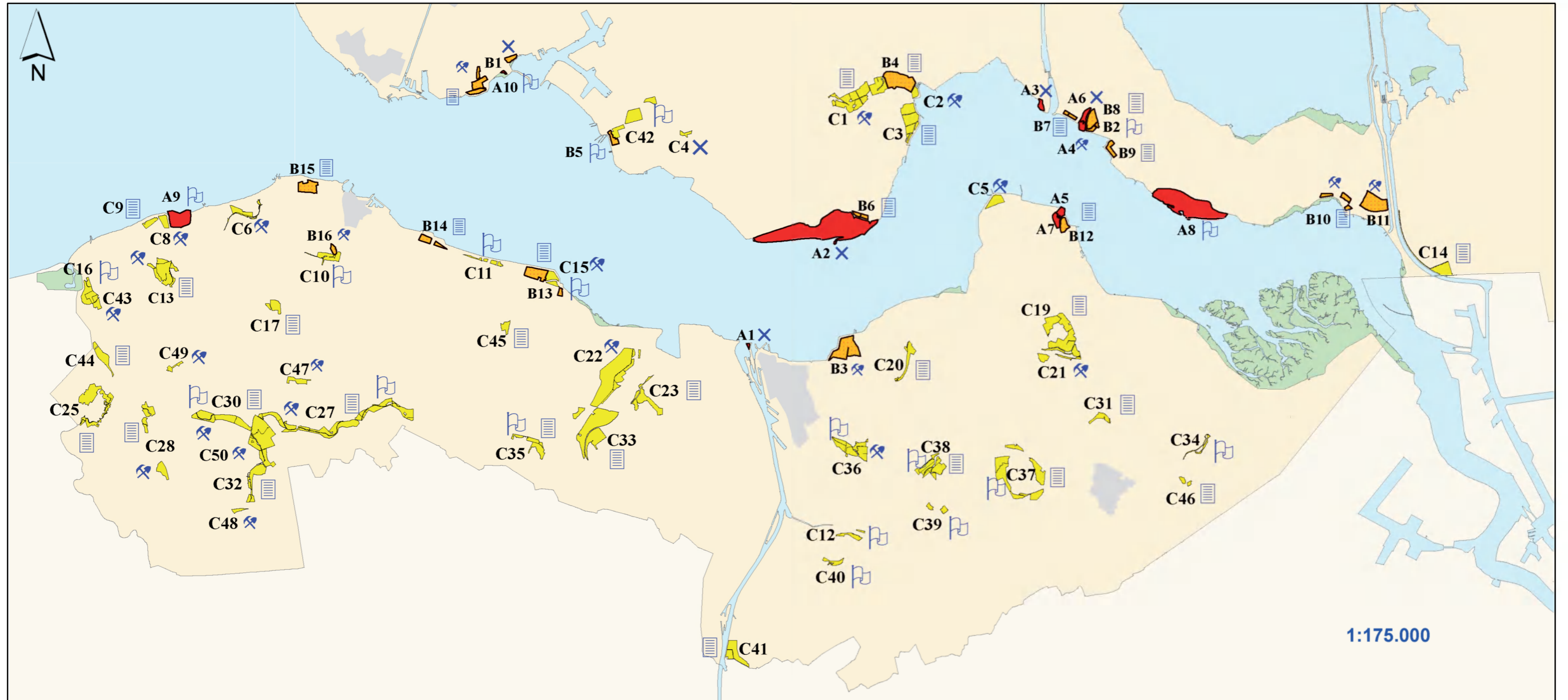
- ***Klasse 2: Projecten met een hoge prioriteit die naar verwachting op middellange termijn (tussen 2 en 3 jaar) kunnen worden uitgevoerd:***

Hengstdijkse Putting, Schor van Ossendrecht, Polsvlietkreek, Reuzenhoeksekreek, Plaskreek (noord), Zwaakse Weel (ged.), Hoedekenskerke (ged.), boomkikkergebied Driewegen, Kieldrecht polder / Zestigvoetkreek (ged.).

- ***Klasse 3: Projecten met een hoge prioriteit die naar verwachting op lange termijn (over 4 jaar) kunnen worden uitgevoerd:***

De Vogel/ Vogelkreek, Canisvliet Zuid, Riemenskreek, Braakman zuid, Koninginnehaven, Pyramide, Linie (west), St. Kruiskreek, Aardenburgse havenpolder (noord), Wallen Sluis (ged.), Tienhonderdpolder, Strijdersgatpolder (midden & oost), Kieldrecht polder/ Zestigvoetkreek (ged.), Koegatkreek, Wallen Aardenburg, Stierskreek.

Bijlage 4 Situering projecten

Projectstatus begin 2006

- geannuleerd
- gerealiseerd
- planfase
- uitvoering

Buitendijkse projecten
Categorie A

- A1 Broedgebied Terneuzen
- A2 Bescherming Zuidgors
- A3 Haven Hansweert
- A4/A6 Veerhaven, veerplein Kruiningen
- A5/A7/B12 Veerhavengebied Perkpolder
- A8 Schor van Waarde
- A9 Verdrinken Zwarte polder
- A10 Rammekensduinen

Binnendijkse projecten
Categorie B (oppervlakten in hectares)

- B1 Rammekenshoek (48)
- B2 Den Inkel (7)
- B3 Margaretha Polder (50)
- B4 Oosterzwakpolder (40)
- B5 Galghoek (14)
- B6 Scheldeoord (11)
- B7 Sluisweg (9)
- B8 Inkel west (28)
- B9 Vroondijk (16)
- B10 Bathse kreek (22)
- B11 Bathse Schor (73)
- B12 Perkpolder (18)
- B13 Plaskreek (50)
- B14 Nummer Een (21)
- B15 Karrevelden/Oud Breskenspolder (40)
- B16 Baarlandse kreek (8)

Binnendijkse projecten
Categorie C (oppervlakten in hectares)

- C1 Hoedekenskerke (79)
- C2 Boone Polder (12)
- C3 Hoedekenskerke (79)
- C4 Westeindse Weel (10)
- C5 Schorretje/inlaag Ossensisse (26)
- C6 Zwartgatse kreek (11)
- C8 Herdijkte Zwarte polder (20)
- C9 Tienhonderdpolder (18)
- C10 Baarzandse kreek (29)
- C11 Inlaag hoofdplaat (19)
- C12 Axelse kreek (14)
- C13 Strijdergatpolder (86)
- C14 Schor van Ossendrecht (34)
- C15 Plaskreek (27)
- C16 Willem Leopold Polder (53)
- C17 De Blikken (45)
- C19 Hengstdijkse Putting (120)
- C20 Kreek Huissenpolder (10)
- C21 De Vogel/Vogelkreek (40)
- C22 Braakman Noord (90)
- C23 Riemenskreek (64)
- C25 Wallen Sluis (93)
- C27 Passageule/linie (170)
- C28 Aardenburgse Haven (90)
- C30 Sophiapolder (78)
- C31 Polsvlietkreek (30)
- C32 Sint Kruijskreek (60)
- C33 Braakman Zuid (50)
- C34 Vlaamse kreek (6)
- C35 Pyramide (25)
- C36 Otheense kreek (57)
- C37 Groot Eiland (42)
- C38 Boshkreek (13)
- C39 Driesarendskreek (2)
- C40 Zwartenhoekse kreek (7)
- C41 Canisvliet Zuid (45)
- C42 Groenproject 't Sloe (31)
- C43 Versche polder (12)
- C44 Zwinpolder (45)
- C46 Kieldrecht polder (20)
- C47 Groote Gat Oostburg (16)
- C48 Heirweg (8)
- C49 Austerlitzpolder (13)
- C50 De Plate (160)

1:175.000

Rijkswaterstaat

dienst landelijk gebied
voor ontwikkeling en beheer